

سبقت‌گویی

اُستادانه

همانند یک اُستاد یاد بگیرید!

پاسخ سوالات پرسش و پاسخ کتاب تفسیر موضوعی نهج البلاغه ویراست دوم مصطفی

دلشاد تهرانی

فهرست مطالب

- ۲..... بخش اول آشنایی با نهج البلاغه.....
- ۳..... بخش دوم : معارفی از نهج البلاغه.....
- ۳..... فصل اول: خداشناسی.....
- ۴..... فصل دوم: پیامبری و پیشوایی.....
- ۶..... فصل سوم: حقوق‌شناسی.....
- ۷..... فصل چهارم : اندیشه سیاسی.....
- ۸..... فصل پنجم: سیره سیاسی.....
- ۹..... فصل ششم: کمالات انسانی.....

بخش اول آشنایی با نهج البلاغه

چرا سید رضی برای مجموعه گزیده‌ای از آموزه‌های امام علی (ع)، عنوان نهج البلاغه را برگزید؟

سید رضی چنین اظهار داشت که پس از تمام شدن تحقیقاتم، چنین دیدم که نامش را نهج البلاغه بگذارم؛ زیرا این کتاب درهای بلاغت و سخنوری را به روی بیننده خود می‌گشاید و خواسته‌هایش را به او نزدیک می‌سازد. هم دانشمند و هم دانشجو را بدان نیاز است، و هم مطلوب سخنور و پارسا در آن وجود دارد. سید رضی بیشتر از زاویه فصاحت و بلاغت و ادب به سخنان مولی می‌نگریسته و بیشتر نظرش را جلب می‌کرده است. از این رو نام مجموعه را نهج البلاغه نهاده است.

۱. آیا عصر زندگی شریف رضی در به وجود آمدن نهج البلاغه و ساختار و انتخاب مطالب آن تأثیر داشته است؟ بررسی کنید و جوانب آن را بیابید.

قرن چهارم هجری - روزگار شریف رضی و عصر تألیف، قرن پر تلاطم و دارای فراز و نشیب بسیار و تحولات علمی بی نظیر بوده است. با کاهش نسبی و تدریجی تسلط مطلق خلافت در قرن ۴/ چهارم هجری ملل و اقوام و افراد امکان شکوفایی استعدادها و باروری اندیشه‌ها را یافتند. در این اوضاع و احوال بود که اثر بی نظیر نهج البلاغه به دست سید رضی ظهور یافت. یعقوبی، مورخ قرن دوم اظهار می‌کند؛ مردم در زمان او چهارصد خطبه از امیر مومنان علی (ع) را به خاطر داشتند و در میان آنها رایج بود و آنها را در سخنان خود به کار می‌بردند. مسعودی هم که در قرن سوم و نزدیک به قرن چهارم بود، همین طور می‌نویسد. مشخص است در قرون دوم، سوم و چهارم چه میزان از کلام امام علی (ع) در میان مردم رایج بود و سید رضی برای نهج البلاغه از آنها استفاده کرده است.

۳. چه ویژگی‌های شخصیتی سید رضی زمینه‌ساز تألیف نهج البلاغه بوده است؟ وی از وجوه مختلف شخصیتی، یعنی وراثت، تربیت، کرامت، عزت، معرفت و حکمت انسانی کم نظیر است. او از خاندان علویان بغداد متولد شد و از جانب پدر به امام هفتم و از مادرش به امام چهارم امام سجاد (علیه السلام) می‌رسد.

۴. آیا نهج البلاغه به جز تقسیم‌بندی مطالب به سه بخش خطبه‌ها، نامه‌ها و حکمت‌ها، دارای نظمی خاص در تألیف است؟ اول خطبه‌ها دوم نامه‌ها و پیغام‌ها و سوم کلمات حکمت آمیز و موعظه‌ها را انتخاب کردم و هر یک را در بابتی مستقل قراردادم، چه بسا قسمتهای نامتناسب در این سخنان آمده زیرا در این کتاب نکته‌های شگفت و قطعه‌های درخشان را برگزیدم و قصدم هماهنگی و نظم تاریخی و پیوستگی میان سخنان نبوده است.

۵. آیا تمام آنچه شریف رضی در بخش خطبه‌ها و یا نامه‌ها آورده است خطبه و یا نامه‌است؟ اگر پاسخ منفی است، بررسی کنید که چرا غیر خطبه‌ها و یا غیر نامه‌ها را در این بخش قرار داده است؟ اگر پاسخ منفی است بررسی کنید که چرا غیر خطبه‌ها و نامه‌ها را در این بخش قرار داده است؟ خیر - شریف رضی در سخنان خود می‌نویسد؛ هرگاه سخنی از امام علی (ع) در مورد بحث و مناظره یا پاسخ سوال و یا منظوری دیگری بود که به آن دست یافتم، ولی جز هیچ یک از این سه بخش نبود، آن را در مناسب ترین و نزدیک ترین باب نامه، نامه، خطبه و حکمت‌ها قرار دادم.

۶. آیا نهج البلاغه می‌تواند راهنمای زندگی امروز بشر باشد؟ نهج البلاغه به تبع قرآن کریم، بیانگر ارزش و ضد ارزش‌ها و راهنمای انسانی و جوامع انسانی به ارزش‌های الهی - انسانی، نشان دادن روش‌ها و خط مشی‌های درست برای رساندن انسان و جوامع به مقصد و مقصود و دور کردن آنان از به کارگیری روش‌های باطل و فرو غلطیدن در راه‌های نادرست است. تعالیم نهج البلاغه راهی است برای شکوفایی استعدادهای انسانی در جهت کمال مطلق.

